

Memo

Aan de leden van de gemeenteraad en de lijsttrekkers

Van B. Schneiders
Sector/Afdeling CS/SB

Doorkiesnummer 023-5113064
E-mail ckonijnenbelt@haarlem.nl
Datum 11 maart 2010
Bijlage(n) 1
Onderwerp overdracht wijkraden/wijkgericht werken

Geachte raadsleden en geachte lijsttrekkers,

De afgelopen jaren ben ik als burgemeester intensief betrokken geweest bij het verder ontwikkelen van het wijkgericht werken. Ik heb daarbij veel contact gehad met de wijkraden. Nu er een nieuwe bestuursperiode aanvangt, heb ik mijn gedachten op papier gezet over hoe we in Haarlem de samenwerking met de stad verder zouden kunnen verbeteren. Mijn gedachten en aanbevelingen heb ik verwoord in een brief aan de wijkraden. Ik stuur u een afschrift daarvan toe ter kennisneming en ter inspiratie, in de hoop dat we hierover in de nabije toekomst verder over van gedachten kunnen wisselen.

Met vriendelijke groet,

Bernt Schneiders

Strategie en Beleidscoördinatie

Retouradres Postbus 511, 2003PB Haarlem

de wijkraden van Haarlem

Datum 11 maart 2010
Ons kenmerk CS/SB 2010/57553
Contactpersoon Catherine Konijnenbelt
Doorkiesnummer 023-5113064
E-mail ckonijnenbelt@haarlem.nl
Bijlage(n) geen
Onderwerp overdracht wijkraden/wijkgericht werken aan nieuw college

Geachte leden van de wijkraden

Nu de uitslag van de verkiezingen bekend is, zal na een periode van collegeonderhandelingen hopelijk ook snel een nieuw college aantreden. Het zal u, gelet op het belang dat de oude coalitie heeft gehecht aan een actieve vorm van samenwerken in en met de wijken, niet verbazen, dat ik hoop dat ook het nieuwe college weer intensieve contacten met de wijken en de wijkraden zal willen onderhouden.

Omdat ik de afgelopen jaren als burgemeester met velen van u heb samengewerkt, in het bijzonder met de wijkraden die betrokken waren bij een wijkcontract, wil ik u allen graag bedanken voor uw inzet en voor de goede contacten.

Op basis van mijn gesprekken met u en mijn ervaringen in de afgelopen jaren heb ik nagedacht over welke aanbevelingen ik de betrokkenen bij die collegeonderhandelingen zou kunnen meegeven.

Mijn aanbevelingen hebben direct te maken met participatie en inspraak, met de positie van de wijkraden, de ondersteuning van wijkraden en bewonersgroepen en met de wijkcontracten. Ik hoop en verwacht dat deze aanbevelingen tot een aantal verbeteringen in de toekomst kunnen leiden.

Betrokkenheid van bewoners is essentieel

Zoals u weet heeft het vorige college wijkgericht werken als belangrijke prioriteit benoemd. In het coalitieakkoord stelde dit college expliciet dat een leefbare stad en leefbare wijken niet alleen een zaak is van de gemeente alleen, maar juist ook een verantwoordelijkheid van de bewoners en andere partners en dat deze verantwoordelijkheid het best kan worden waargemaakt in een gerichte wijkaanpak.

De gemeente Haarlem vindt het belangrijk dat bewoners en organisaties actief worden betrokken bij wat er in hun stad, stadsdeel of wijk gebeurt. Plannen worden beter als de kennis en de creativiteit van Haarlemmers echt wordt benut. Participatie verhoogt niet alleen het draagvlak, maar ook de kwaliteit van het resultaat. En het draagt bij aan meer begrip en respect voor ieders standpunt.

Een rijke traditie van samenwerken

Haarlem kent dan ook een lange en rijke traditie op het gebied van participatie en inspraak, in het bijzonder op het gebied van wijkgericht werken. Telkens met een eigen aanpak en motto. Soms stond daarbij het wegwerken van fysieke achterstand-voorop of de aanpak van de woningvoorraad. Dan weer ging het om de ontdekking van kansen in perspectiefplannen; of juist kleinschaliger, om buurtverbetering in de zin van schoon en heel en veilig en sociaal.

Ook op dit moment kent Haarlem een grote rijkdom aan allerlei vormen van samenwerking met bewoners in tal van wijkgerichte projecten. Zowel wat betreft groot-schalige plannen en visies. Maar vooral ook, op het niveau van de wijken; om plannen en projecten met een duidelijk accent op leefbaarheid. Participatie is soms ook letterlijk meedoen geworden: de handen uit de mouwen, samen de boel opruimen.

Het kan nog beter

Maar er zijn ook aandachtspunten. Ondanks het feit dat er veel wordt geparticipeerd en ingesproken zijn zowel burgers als gemeente niet altijd tevreden over de manier waarop dat gebeurt. Datzelfde kan worden opgemerkt over de ervaringen met de wijkcontracten. Juist nu alle betrokkenen hiermee verder willen. Wellicht hebben de kanttekeningen ermee te maken dat het voor deelnemers niet altijd even helder is wat er van hen wordt verwacht en hoeveel invloed zij echt kunnen uitoefenen. Soms levert meedoen daarom ook teleurstelling op. Kortom: het kan beter!

Laat ik beginnen met het onderwerp participatie en inspraak

Zoals u weet zijn er in de afgelopen maanden al voorlopige plannen gemaakt die tot doel hebben meer duidelijkheid te scheppen over wat participatie en wat inspraak is. Het doel is een meer vaste lijn in de praktijk. In die plannen gaat het onder meer om een afwegingskader dat richting geeft aan de vraag wanneer wel of geen participatie of inspraak te organiseren. Ook is een zogenaamde participatiewijzer ontwikkeld als hulpmiddel om te beslissen op wat voor manier het proces te organiseren.

Mijn aanbevelingen zijn:

- Zorg voor meer duidelijkheid door in het begin van een proces te beslissen of en wanneer participatie en inspraak plaatsvinden; maak een participatie- en inspraakplan omtrent met wie en waarover precies wordt gesproken.
- Versnel het proces door dit voor een heel proces te bezien en een en ander niet per onderdeel te bekijken en te organiseren.

- Geeft meer nadruk aan participatie, omdat in het beginstadium meer ruimte is voor invloed en de vorm ook meer kan worden afgestemd op onderwerp en beoogde participanten.
- Zorg voor meer variatie in werkvormen en maak daarbij nadrukkelijk ook gebruik van digitale middelen.

In het begin van de nieuwe raadsperiode is het de bedoeling tot een definitief stuk te komen. Wel is vooruitlopend daarop al een training in gang gezet om medewerkers te trainen in vaardigheden die nodig zijn bij het organiseren van participatie en inspraak.

Wat betreft de positie van wijkraden

Het in de jaren zeventig van de vorige eeuw geïntroduceerde (en nu nog altijd bestaande) systeem van wijkraden ("*Bijna 30 wijkraden*" was de trotse titel van de destijds verschenen gemeentelijke beleids-nota) is al 40 jaar vooral bedoeld om inspraak en betrokkenheid van bewoners bij het bestuur van de stad vorm te geven en te reguleren. Ook de verordening op de wijkraden dateert uit die tijd.

Nog steeds zijn er in Haarlem veel wijkraden actief; inmiddels zijn we het aantal van 30 dan ook al ruim gepasseerd en telt Haarlem 36 wijkraden. Deze vorm van georganiseerde betrokkenheid van zoveel burgers is nog steeds iets om trots op te zijn en ik zie het dan ook als een groot goed.

Wijkraden zijn m.i. allereerst *van* en *voor* de buurt; de buurt of wijk organiseert de eigen wijkraad. Voor de gemeente zijn ze een belangrijke gesprekspartner over tal van zaken die hun wijk raken. Deze rol wordt door de huidige wijkraden actief en enthousiast, maar ook verschillend ingevuld.

Op basis van mijn ervaringen denk ik dat het goed is aan een nieuwe verordening te werken. In een nieuwe verordening zouden we m.i. meer recht kunnen doen aan de verschillende manieren waarop wijkraden zelf hun eigen rol en functie willen zien. Ook om een onderscheid te kunnen maken in de bij die rol en functie behorende rechten en plichten.

Ik denk dat er daarbij sprake is van een zekere tweedeling. Een tweedeling, die ik zou willen omschrijven als: enerzijds een rol (en status) van *wijkcomité*, vooral gericht op hun rol in de wijk en anderzijds *wijkraden* die *namens* de wijk spreken.

Zoals gezegd zijn *wijkcomité's* vooral gericht op hun rol in de wijk. Het is in wezen een groep bewoners die zich inzet voor de gehele eigen wijk en die wijk goed kent. Deze groepen hebben een belangrijke sociale functie. Een wijkcomité weet wat er leeft en is ook gesprekspartner van de gemeente maar wordt niet geacht namens de wijk te spreken.

De *wijkraden* worden geacht wél namens hun wijk te spreken. Zij richten zich niet alleen of juist niet op activiteiten in de eigen wijk maar vooral op advisering aan de gemeente. Zo'n wijkraad spant zich daadwerkelijk in om wijkbewoners bij de

advisering en de ingenomen standpunten te betrekken. Een wijkraad moet dan ook (door een vergadering, enquête, peiling o.i.d.) kunnen laten zien dat zijn advies gedragen wordt door de bewoners van de wijk. Hun advies weegt daardoor zwaarder en dat schept dan ook verplichtingen.

- Mijn aanbeveling is dit onderscheid in rollen (en daarmee de status van adviezen) ook in de verordening tot uitdrukking te laten komen

Natuurlijk kunnen wijkraden en wijkcomité's zowel gevraagd maar ook ongevraagd adviseren. Ze maken in hun adviesrol onderdeel uit van een vaste structuur voor participatie en inspraak. Zij zijn daarin echter niet exclusief of preferent participant. Ook anderen in de wijk (bewoners, belangenorganisaties en andere organisaties) kunnen zelf deelnemen in participatie- en inspraaktrajecten.

Overigens kunnen wijkraden in mijn visie, wanneer zij dat wensen, door zelf via een notaris een stichting op te richten ook rechtspersoonlijkheid verkrijgen. Dit maakt het makkelijker een rekening op naam van de wijkraad zelf te hebben en ook om zelf bezwaar of beroep aan te tekenen.

- Mijn aanbeveling is: maak een onderscheid en laat wijken zelf hun status kiezen; of ze een wijkcomité of wijkraad willen zijn.

Juist omdat ik zo hecht aan een goede relatie met de wijkraden, vind ik het van belang dat de samenwerking met de wijkraden duidelijk en effectief verloopt. Daarbij vraag ik mij ook af of het, naast de zojuist genoemde tweedeling, zinvol kan zijn stil te staan bij de schaal en de vorm van het overleg tussen wijkraad en gemeente. Waaraan hechten we in deze het meest: aan de kleinschaligheid en de directe band tussen wijkraad en buurt of is het ook mogelijk aan te sluiten bij de al bestaande overleggen op bijvoorbeeld stadsdeelniveau?

Ten derde over de wijkcontracten

In Haarlem vormen de wijkcontracten sinds 2007 het centrale element in de vernieuwde wijkaanpak van de gemeente. De essentie van een wijkcontract is dat de gemeente hierin zoveel mogelijk 'vraaggestuurd' wil werken. De burger is het vertrekpunt. Het gaat allereerst om door bewoners ervaren problemen en door bewoners gewenste oplossingen. Daarover worden bindende afspraken gemaakt. De gemeente wil zo de betrokkenheid, de zelfwerkzaamheid en de verantwoordelijkheid van zoveel mogelijk bewoners voor hun directe woon- en leefomgeving versterken.

Door deze afspraken concreet te maken en vast te leggen in een contract wordt vrijblijvendheid voorkomen. De afgelopen periode zijn zichtbare resultaten geboekt in de zin van een schonere en betere openbare ruimte, meer groen, afvalbakken e.d.

- Mijn aanbeveling en wens is uiteindelijk met alle wijken (wijkraden en wijkcomité's) een wijkcontract te sluiten.

Tot slot gaat het ook om de financiële ondersteuning wijkraden en wijkcomité's

Er bestaat een aantal subsidies waarop wijkraden een beroep kunnen doen. Vanuit het wijkradenbudget kunnen wijkraden huur betalen en de drukkosten van wijkkranten e.d. Daarnaast krijgen wijkraden geld voor bewonersondersteuning. En er zijn potjes voor verschillende activiteiten.

- Mijn aanbeveling is deze potjes en geldstromen waar mogelijk samen te voegen. Dat geeft meer vrijheid.
- Wat betreft het beheer van gelden denk ik dat het voor alle betrokkenen makkelijk zou zijn als de gemeente het geld beheert. De wijkraden en comité's krijgen dan bij wijze van spreken een rekening bij de gemeente, waarbij het gemeentelijke 'loket' tegelijk kan functioneren als expertisepunt voor wijkraden.

Natuurlijk moeten m.i. ook andere groepen dan wijkraden en wijkcomité's een beroep kunnen doen op geld voor bewonersondersteuning. Daarvoor moet een procedure worden opgesteld, waarin met name ook het oordeel van de betreffende wijkraad of wijkcomité een rol krijgt. Ik denk daarbij in de richting van de huidige conflictregeling in de Verordening Bewonersondersteuning. In wijken waar geen wijkraad of klankbordgroep is, zal de gemeente het verzoek zelf beoordelen.

Uit een oogpunt van transparantie leek het mij goed om deze aanbevelingen ook aan u toe te sturen, zodat u weet wat er door mij is voorgesteld. Zo u wilt, kunt u ook uw mening aan de onderhandelaren bij de collegevorming laten weten.

Hoogachtend en met vriendelijke groet,

Bernt Schneiders